

KLÁRI MÉG NEM MEGY FÉRJHEZ

A tiszteletes úr jobb lábát biztos talajra helyezte a féltényérnyi száraz helyen, bal csizmáját rázogatta jobbra-balra, mint a macska, mikor szurokba lépett.

Nézegetett ide-oda. Eszébe se jutott, hogy ezért a nagy sárért haragudni kéne. Megszokta harminc esztenedeje, hogy tavasszal sár van, nyáron pedig port vernek fel a libák s a legelőről hazaballagó tehenek.

Fekete Kovács Jóskáné iramodott el mellette. Egy cseppet sem kerülgette a pocsolyát. Kövér, piros lábai csak úgy cuppogtak a latyakban. Fel is preckelte a tiszteletes csizmája szárát, s úgy nekiment a fél oldalának, hogy az egyensúlyozó bal csizmaszár minden megfontolás nélkül ereszkedett le a bokáig érő sárba.

Úgy futtában nyelvelt visszafelé:

— Aggyon isten 'csés jó napot. A kövér naccsás úr innét Lajosról nem tud tujébb jönni. Megakadt a hintó. Sok a nehézség benne. Menyek a felvégi tekintetes úrékhoz a bivalyakért.

Ebből aztán a tiszteletes úr, ha csak egy kis esze volt, megérthette, hogy Lajosfalváról jön Végh, a kövér földbirtokos, Bükkösiékhez igyekszik, de az alvégen benn rekedt a pocsolyában s Fekete Kovácsnét elszalajtott a segítségért.

Este pityizálás lesz, motyogta a tiszteletes. Meghúzta szürke bajuszát mind a két szárán s tovább mendegélt a ragadós sárban.

Bükkösiné tekintetes asszony kijött az ebédlőajtóba, végignézett az udvaron s a konyha felé kiáltott:

— Kati! Kati! Egy-kettő! Vágj le négy csirkét, a fehér pulykát vedd ki a ketrecből. Andrist küldd ki az úrért a Fecsegőbe, ott lesz a szántásnál, gyúrj rétestészát. Aztán vigyázz, nehogy megint odasüsd nekem a húst. Na, eridj! Kati, te Kati, tégy oda zsírt a nagy kék lá-

basba pánkónak, itt lesz a tiszteletes úr is, Juli menjen fejni. Mit csinálsz, te tűzrevaló? Juli, Juli te! Aki istene van a perzselnivalójának, megint a legényekkel cimborál. Nincs időd este?

Juli ijedten ráncigálta ki magát a kerítés mellett egy legény markából. Búcsúzóul kapott egyet a farára, s pirosan, mint a láng, futott a konyha felé.

A tekintetes asszony egyet fúj, még egyszer elkiáltotta magát:

— Na! Egy-kettő!

Aztán bement az ebédlőbe.

Kővérpiros és jóságos arca nyugtalan volt. Azon gondolkozott, hogy mit mondjon a leányának.

Klári az ablaknál állott. Hallotta a lármát, a nagy csirkevadászat zenebonája összevegyült fülében a madárscicsergéssel.

Egy pár fecske röpködött ide-oda, fehér hasuk megvillant a napsütésben, parányi rögöcskéket kaptak föl csőrükben a sárból s az eresz alatt palotát építettek maguknak.

A kerítés mellett a pipehúr már zöld szalagot húzott, a jácintok kidugták szárukat, s tövüknél, mint guruló mákszemek, botorkáltak összevissza a hangyák.

Nyugaton vöröslött az ég. A hegygerincen szántott egy ember; úgy állt ott — előtte az eke s két ló —, mintha az opálos égre volna rajzolva.

Parasztok jöttek a hegyoldalakon lefelé. Az áprilisi szellőcske földszagot s ütköző búzaszálak illatát hajtotta erre és a Klári fekete hajában bújt meg.

Nyugalom lebegett a tájon, mint rózsató fölött az illat. Eltűnt a múlt, a jelen végtelennek tetszett, s a jövő meglapult a csönd mögött.

A pitvarokból füst szállingózott kifelé s megprüsszögötte a bogározó szopós borjút.

A föld, az ég s az ember örök-végtelen melódiája muzsikált a tavaszi alkony harmonikus lihegésében.

Klári szerette volna belefürösztetni lelkét a hegytől-hegyig táj bájos egyszerűségébe, de messziről gondolatok törtek elő, s a dombon túlról átzengett az Élet.

Az anyja hozzálépett:

— Klári, jön Végh!

— Tudom — mondotta, és sóhajtott.

Nem fájdalmasan vagy lázasan, csak úgy ellehelte ezt a kis sóhajtást, mint örök mottóját a szívek bánatos rezdüléseinek.

Két éve jött haza az angolkisasszonyoktól, húszéves volt, s a tekintetes asszony, ki tizenhat éves korában már férjhez ment, kétségbe volt esve, hogy a nyakán vénül.

A gyönyörű barna leány megbolondította a környék valamennyi férfiát. A szeplős segédjegyzőtől a kútfalvi báróig mind szerelmesek voltak belé, s a tekintetes asszonynak nagyszerű multság volt haditerveket szőnie, hogy melyikhez adja leányát a sok udvarló közül, de mostanában már kezdett kifogyni a türelemből.

Klári mulatott a férfiakon, fölényes volt és hideg, pedig esténként, mikor magára maradt, eloltotta a lámpát s lefeküdt hűvös, hófehér ágyába, reszketett, mint a tizenöt éves bakfis és megvonaglott, mint nyári szélben a fiatal jegenyefa.

Ilyenkor elővette szívének regényét és sírva pergette le lelkén a lapokat.

Fénylő szemű, sápadt barna fiú, tanár és író sétált vele minden este az álomba. Hangja simogatott, szeme követelt, s régen tett ígéretnek beváltásáról suttozott drága szavakat.

Az első leánycsók visszaszállt a hegyeken, mezőkön át, s ott égett mindennap annak az ajkán, aki adta.

A nagy elválás óta egy-két találkozás, szemek s kéz-fogások örök értelmű hangja, sok-sok levél — és Klári odakapcsolta szívét Zátonyihoz, a pesti íróhoz örökre.

A tekintetes asszony tudott valamit a dologról, beszélt ő is Pesten az íróval, de nem sokat törődött vele. Nála a komoly ügyek ötszáz holdnál kezdődtek.

Azért mégis nyugodtabb volt, hogy már hetek óta nem jött levél Pestről.

Örökre-örökre, gondolta Klári, s utánasóhajtott ennek a gondolatnak.

A feneketlen sárban tehének cammogtak, a szél lenyomta a füstöt. Klári betette az ablakot.

„Sár-sár, süllyedek-süllyedek. Elmerülök ebbe a puha szeretetbe, ami itt körülvesz. Küzdeni! Istenem, én leány vagyok!”

Már egy hete írt Zátonyinak. Lefojtott hangon, leányos szeméremmel, de minden sorából kétségbeesetten sírt ki: „Jer, ments meg! Tereád várok!”

Válasz még nem jött. Mit is ért volna akármily hosszú írás? Klári tudta, érezte, hogy erre a levélre csak maga Zátonyi lehet a válasz, s lázas kábultságban figyelt minden kocsizörgésre.

Dani, a sánta béres kegyetlenül szidta a bivalyokat s egy cseppet sem sajnálta tőlük a vasvillanyelet.

Végh már kászálódott is kifelé a kocsiból. Jóképű óriás volt, úgy harmincöt körül. Olyan kövér, hogy beillett volna kanonoknak Fehérvárra, de fürge, mint egy huszárhadnagy.

— Klári fiam, Klárikám szívem, légy hozzá kedves — suttopta a tekintetes asszony, s az ezer hold szántóra és a lajosfalvi kastélyra gondolt.

Klári megint sóhajtott. Kiment anyja után a verandára s már mosolygott kedvesen, s a hangja üdén csengett:

— No, maga pompásan jött ideig — kiáltotta, s nevetve nézte a bivalyokat s utánuk a fényesre lakkozott, sáros úri hintót.

A tiszteletes úr kivette fekete kabátját; a sifonerajtó felső sarka el volt törve, ott gondosan visszadugta a sarokpótló forgácsot.

— Hát igazán nem jössz, Róza? — kérdezte a feleségétől.

— Ráérek az eljegyzésre elmenni.

— Bizony-bizony, Klári férjhez megy — szólt vissza a tiszteletes, betette az ajtót.

A vacsoránál jó hangulat volt.

— Ilyen pánkót mióta kétfelé áll a fülem, nem ettem — lelkendezett a pap.

Ezt legelőször huszonöt esztendővel ezelőtt mondta el Bükkösiéknél, s azóta átlag minden héten egyszer megismételte.

Igazat is szólt, mert a tekintetes asszony három vármegyében híres gazdasszony volt. Aztán, ha az ember olyan muskotályt iszik, aminek az illata már a pince-

ajtóban érzik, bizony el is mondhatja, hogy „hej, be jó ez a pánkó!”

Végh alázatosan és szerelmesen nézte Klárit. Igyekezett okosakat mondani, Klári kedves volt. Mosolygott, mosolygott.

Az anyjára nézett. A tekintetes asszony szeme figyelmeztetőn rándult meg. „Süllyedek, süllyedek” — gondolta magában Klári.

A tiszteletes fészkelődött. Látszott rajta, hogy egy tószt kívánczodik ki belőle. Neki is fogott. Rezgett az öregnek a hangja, könnyezett, s a beszéd végén Klári, a fehér, gyönyörű menyasszony, tüzes paripáktól vont gyönyörű hintón repült daliás férje mellett a lajosfalvi kastély felé.

A tekintetes asszony szemeit törülgette. Bükkösi a bajuszát rángatta. Végh meghatottan és komolyan nézett Klárára.

A leány lesütötte a szemét: „Édes jó Istenem, mi lesz itt? Mi lesz velem?” Tehetetlen leányilke hangtalanul zokogott. Szíve lázadozott. Forradalmi dal zendült fel benne.

Úgy ült ott, mint egy szobor, némán és mozdulatlanul, de szíve átsikoltott a falakon, hegyeken, ki a messzeségbe.

„Nem, nem, nem! Istenem, tégy csudát! Nem bírom ezt tovább! Miért nem adtál minden szerelmes szívnek ezer holdat? Nem lehet, nem tudok, nem akarok! Édes jó istenem, könyörülj rajtam!”

A tiszteletes utolsó szava még az asztal fölött rezgett, — nyílt az ajtó. Oda fordultak mind. Klári tágra nyitotta szemét, mint a csudát látó gyermek. Egy fiatalember állt a küszöbön, izgalomtól sápadtan. — Zátonyi — suttogta Klári, mint az álomból ébredő.

Végh egy falat pulykasültet tett a szájába. Elbámult, eleresztette a villát. A falat egy darabig tartotta, aztán csörömpölve esett le a tányéjára. Becsületes tömör ezüst volt. Mindjárt kettérepesztette a porcelánt.

A tekintetes asszony felsikoltott, „Zátonyi”, s a levegőbe kapott az elrepülő ezer hold után.

Klári felállt az asztaltól.

Szívében nászzene muzsikált. Lassan odament, kezét nyújtott:

— Isten hozta, Zátonyi!

A tiszteletes csendesen mendegélt hazafelé.

Messziről vadludak gágogtak a levegőben, az alsó faluvégen már kukorékoltak a kakasok, a Kis Minya Jánosék kutyája veszettül ugatott a kapuban. Mikor a tiszteletes odaért, elhallgatott.

Otthon a lámpást az ajtóhoz tartotta, hogy könnyebben megtalálja a kilincset. Reátette kezét, de egy pillanatra még megállott.

Az ereszgerendán két fecske húzódott meg épülő fészke mellett.

Az egyik elkezdett pittyegni, a másik egy rövidet csicsorgett rá. A tiszteletes felnézett az égre, megcsóválta fejét s benyitott.

A tiszteletes asszony megmozdult a megfakult piros paplan alatt.

— Klári még nem megy férjhez — szólta hozzá a tiszteletes úr, s öt perc múlva békességesen aludt az Úr jámbor szolgálója.